

Szoboröntészeti kiállítás az Öntödei múzeumban

Kedv csináló tudósítás „...a szobor születése...” című kiállításról, mely tisztelgés Kutas László szobrászművész és a vele dolgozó öntészek előtt!

A szoboröntészet egy igen speciális és ritka technikai-műszaki és tapasztalati tudást igénylő tevékenység, amit a köztudat egyáltalán nem ismer, bár az öntvényeket az átlagemberek is nap mint nap sokszor használják. A számítógép háza, a vasaló talpa, a háztartási gépek – a mosógép, a mikrohullámú sütő, a kávéfőző, szinte valamennyi - tartalmaz öntvényt, de öntött, szövetbarát acélsapokat építenek be ma már a kihulló fogaink pótlására is, vagy a karikagyűrűnk is öntvény. Az autókba 100-150 db különböző öntvény is beépítésre kerülhet. Öntvény a köztéri szobrok jelentős része, a lakásunkban lévő kisplasztikák, a megkapható díjak (Kossuth-díj, Széchenyi-díj, Prima Primissima díj) is, soroljuk még? Szóval az öntvények körülvesznek bennünket, de a legtöbb embernek erről csak igen szerény ismeretei vannak...

Az Öntödei Múzeumban 2013.05.31-én megnyílt „...a szobor születése...” időszaki kiállítást anyagilag támogatta 10 öntöde és 2 társadalmi szervezet, munkával támogatták az OMBKE Csepeli helyi szervezete tagjai, Kutas László és barátai, a CASTER Cégcsoport munkatársai, az Öntödei Múzeum munkatársai és önkéntesei, a Magyar Öntészeti Szövetség munkatársai.

2006. október 13-án a szakmai szervezetek és a szakma képviselői, tanítványai halála első évfordulóján közadakozásából mellszobrot állítottak Dr. Nándori Gyula ME-i öntész professzornak. Természetesen Kutas László mellszobrát avatták akkor a tisztelgő öntészek. Ekkor készült el a MÖSZ Nándori Gyula Emlékplakett is – szintén Kutas László alkotása (az egyik kiállítói vitrinben ez is látható) -, amit az egyetem öntész oktatásával kapcsolatos kiemelkedő teljesítményért ítél oda azóta is a Magyar Öntészeti Szövetség elnöksége.

Az avatás után Hatala Pál gondolt rá az Öntödei Múzeum kertjében, hogy kellene egyszer egy tematikus szoboröntészeti kiállítást szervezni egyrészt Kutas László, másrészt a vele együtt dolgozó öntészek tiszteletére. Ezt akkor a Mesterrel kettesben meg is beszélték, és elhatározták, hogy a gondolatot kiérlelik és a kiállítást egyszer majd megrendezik. Többszöri nekirugaszkodás, sok-sok tervezés után aztán az elhatározást hét év után tett is követte, aminek eredményeként most megtekinthető a Múzeum galériáján a kiállítás.

Úgy gondolták a kiállítás értelmi szerzői (Gál – Hatala - Kutas) ez év februárja elején, hogy

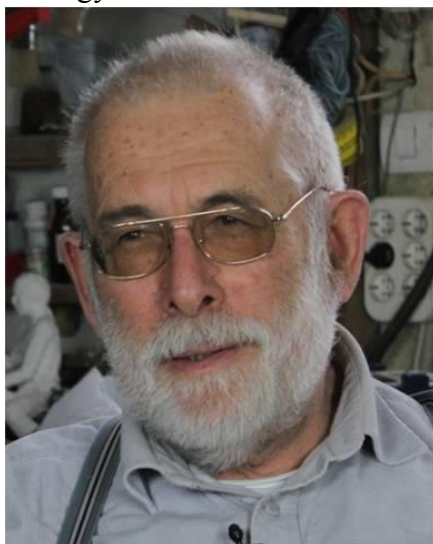
A kiállítás előkészületei: Gál György, Kutas László és Hatala Pál

megérdemli az alkotó-művész, nevezetesen Kutas László, megérdemlik a vele dolgozó öntészek, hogy miattuk, tiszteletükre egy ilyen kiállítást, egy igazi ünnepet szervezzünk.

Az öt nagyméretű vitrin – bennük mintegy 40 db tárgy -, a 12 db nagyméretű feliratozott tabló, a 8 db posztamensen megtekinthető szobor, az öntési folyamat egy-egy köztes „állapota” darabjának, kész öntvényének bemutatásával, 6 Kutas-szobor kiállításával, számos fénykép felhasználásával alakították ki a szervezők a kiállítást.

A kiállítást alapvetően Kutas László nagy sikerű, méltán népszerű Mary Poppins szobra elkészítésének menetére fűzték fel a szervezők.

Kutas László és az egyik kiállított szobra a kiállításon

Kutas László a ma élő szobrászművészek, érem- és plakettkészítő művészek az egyik, ha nem a legtermékenyebb tagja, akinek 43 köztéri szobra és több, mint 120 érme, plakettje ismert, aki számos nemzetközi kiállítás nyertese, kiállításainak száma több, mint 60 és a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével is elismert. A Mester ma is igen termékeny, tervekkel, új elképzelésekkel teli, ma is sokat dolgozó művész.

Kutas László stílusa a realista hagyományokra épül, művei – a témától függően – nem nélkülözik a finom humort sem. Számos magángyűjteményben találhatók meg művei. (lásd még Kutas László honlapja, illetve <http://artportal.hu/lexikon/muveszek/kutas-laszlo-785>).

Az Öntödei Múzeum központi, társasági terében hat posztamensen Kutas László legismertebb szobraiból nyílt egy kis kamara kiállítás, melyet a megnyitó résztvevői nagy örömmel – sokan már sokadszorra – néztek, tanulmányoztak.

A megnyitó ünnepség levezető házigazdája Hatala Pál, a Magyar Öntészeti Szövetség ügyvezetője volt.

Az ünnep, vagyis a kiállítás kezdéseként a megjelenteket köszöntötte Dr. Krámlí Mihály, a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeumok főigazgatója. Ezt követően Feledy Balázs művészeti író méltatta Kutas László munkásságát, ismertette, összefoglalta alkotó tevékenysége ismérveit, sikereit, az elismeréseket, kitüntetéseit. Ezután filmek vetítésével folytatódott a kiállítás megnyitója:

1. film: Mintegy 7,5 perc hosszúságú, rövid portréfilm Kutas Lászlóról.
2. film: Mintegy 17 perc hosszúságú és a klasszikusnak nevezhető szoboröntést (homokformába, álmagok – stiklik – felhasználásával) mutatja be – természetesen egy Kutas László portré elkészítésén keresztül.
3. film: Egy 5 perc hosszúságú filmben Kutas László elmesélte a Mary Poppins szobor ötletének megszületési körülményeit.

A múzeum galériáján – a filmvetítéseket követően – a résztvevők megtekintették a kiállítást, ahol Kutas László és Gál György az érdeklődőknek tárlatvezetést tartottak. A tárlatvezetést nevezték a m2013.06.22-i Múzeumok Éjszakája rendezvény keretében ismét megtartották.

Az öntészeti technológiai folyamatoknak természetesen nem szerves része az alkotó szobrász által végzett munka (az ötlet megszületése, az öntvénynek álmódott, formázó anyagból - itt plasztilin -, majd gipszből elkészített figura). Mivel azonban ez a, művész által végzett munka az öntészeti folyamat elindítója, első, meghatározó lépésként mindenképpen e sorban elfogadható.

A kiállítás keretében Kutas László munkásságát, életének főbb eseményeit leánya, Diána segítségével 4 tablón, sok fényképpel és magyarázó szöveggel, két posztamensen két szoborral mutatta be Kutas László, az ünnepelt mester.

A kiállítás szervezői a szoboröntészet legjellemzőbbnek tekintett technológiai folyamatai közül háromnak a bemutatását vállalták tematikus nyomon követési mód segítségével.

Részletesen bemutatásra került a plasztilin és gipszminta készítésével kezdődő, szilikonforma - és kerámiahéj képzéssel végzett, viaszveszejtéses öntési eljárás (2 vitrin – 2 tabló – 2 posztamens), a Mary Poppins szobor kapujának homokformázással előállított öntvénye (1 vitrin – 1 tabló), 1 posztamensen a kész Mary Poppins szobor. Az érem- és plakett szobrászattal kezdődő, homokformában a művész alkotását öntvénné nemesítő öntési eljárás (1 vitrin – 1 tabló – 1 fotó), valamint a klasszikusnak nevezhető, hamis magokkal (stiklik) végzett portrészobrászat öntési folyamata volt megtekinthető (formakészítés, öntés, öntvénytisztítás, csiszolás, öntvényjavítás/hegesztés, cizellálás, patinázás lépéseinek bemutatása (1 vitrin – 1 tabló – 1 fotó – 1 posztamens).

A klasszikus homoköntési eljáráshoz képest a viaszveszejtéses öntési technika kialakulása jelentős minőségi javulást eredményezett a szobrok és kisplasztikák kivitelezésében is. Számos viaszveszejtéses módszer alakult ki földrajzi tájanként és koronként eltérő módon.

A kiállításra ún. névjegy érmet tervezett és mintázott Kutas László (ez a vitrinben részletesen bemutatásra is került), melyet a CASTER Cégcsoport munkatársai öntöttek, készítettek ki éremmé. Ezekből egyet-egyet a kiállítás részvevői elvihettek haza magukkal.

Kutas László szobrászművész (76) és a vele együtt dolgozó öntészek tiszteletére készített **...a szobor születése...** című kiállítás 2013.10.31-ig várja a látogatókat a múzeum nyitvatartási idejében - csütörtökön 10:00-16:00, pénteken és szombaton 10:00-14:00-ig), illetve más, de előre egyeztetett időpontokban azon kívül is.

A kiállításon – mintegy kontraszt és a régmúlt felidézéseként – bemutatásra került egy, az 1980-as években Kambodzsában tett látogatás alapján (Asszonyi Tamás, érmész – szobrász művész,) egy ősi kisplasztika öntési módszer¹.

¹ A kambodzsai őserdőben ősi, hagyományosnak nevezhető módszerrel és technikai eszközökkel öntötték ekkor még a tetszetős kisplasztikákat. A Kambodzsai Művészeti Akadémia részben szabadtéri öntőműhelyében a viaszöntő kokillák cementből, az öntőformák és az olvasztótégely természetes hangyaboly és tehéntrágya keverékéből készültek, a színesfémeket pedig roncs járművekből (pl. kiégett tankok, gépkocsik) szerelték ki és olvasztották be. Az olvasztás faszéntűzőn történt emberi hajtású fűjtató segítségével, hosszadalmasan, akár fél napon keresztül is. Az olvasztótégelyt, amelybe a fémhulladék került, közvetlenül a forma alá tapasztották. Amikor a fém megolvadt, egy fogóval az egészet kiemelték a „kemencéből”, megfordították és a fém belefolyt a kiégett viasz minta helyére, az öntők kis kocogtatással még segítettek is a forma jobb kitöltésében. Ezeket a többnyire távol-keleti, kultikus témájú szobrocskákat az öntvény kihűlése után reszelővel lesorjálták, majd - részben az anyag szívárványossága eltakarása miatt – egységesen, fekete festékkel bevonták. A kiállításon bemutatott tíz fénykép segítségével jól nyomon követhető volt, hogy milyen egyszerű megoldásokkal, milyen szerény körülmények között is lehetséges tetszetős öntvények előállítása.

